TELEFONFÜLKE ÉS TELEFONKÖZPONT

1 Az ajtón belépve, balra a sarokban egy nyilvános **telefonfülkét** látunk. A posta-hivatalok belső termeiben helyeztek el ilyeneket. A **pénzbedobós telefon** akusztikusan működött, vagyis a távbeszélő-kezelőnek hallania kellett, hány 20 fillérest dobott be a hívó a beszélgetésért.

A telefonfülke mellett egy kis LB (azaz Local Battery, helyi telepes) **telefonközpont** látható. A kistelepülések postáin működtek ilyenek – még az 1990-es években is. A hívó félnek kellett „megtermelni" a híváshoz szükséges áramot úgy, hogy megforgatta telefonja induktorának a karját, az áram hatására a központban az előfizető „esőlemeze" lebillent, a központkezelő bejelentkezett, és megkérdezte, kit kapcsoljon. A hívó fél megmondta, kivel szeretne beszélni, a központ kezelője pedig csengette a hívott előfizetőt, és a kapcsoló zsinórpárral összekötötte a beszélgető feleket. Este és ünnepnapon, amikor ezek a kis postahivatalok bezártak, a faluból csak azok tudtak telefonálni, akik a folyamatos szolgálatot biztosító nagyobb központhoz „be voltak repülőzve" (kötve): orvos, rendőrség, helyi vezetők.

MAGYAR KIRÁLYI POSTA 1867-1945

2 A bal oldali falon az 1867-ben önállóvá lett **Magyar Királyi Posta** életéből olvashatunk kronológiát és nézegethetünk képeket.

Az osztrák-magyar **kiegyezés** után nagy ütemben fejlődött a postai és távközlési hálózat. A postáért felelős miniszter **Gorove István**, az első magyar postafőigazgató pedig **Gervay Mihály** volt.

Az osztrák császári jelképek helyett a postahivatalokra és a pecsétnyomókra felkerült a magyar címer, a postakocsikra a magyar trikolór. A posta hivatalos nyelve a német helyett a magyar lett.

1869. október 1-jén – **a világon elsőként** – adott ki **levelezőlapot** a magyar és az osztrák posta, közösen. A levelezőlap újdonság volt, világszerte nagy érdeklődést keltett. Nemsokára megjelent a **képes-levelezőlap** is, ami főként a milleniumi ünnepségek során vált nálunk népszerűvé. 1871-től nyomtatták a magyar bélyegeket Budán.

1874-ben a Magyar Királyi Posta nevében Gervay Mihály írta alá Bernben az Egyetemes Posta Egyesület (UPU) alapító okiratát.

Baross Gábor államtitkár, közlekedési miniszter célul tűzte ki a **posta és a távírda e**gyesítését, a **Postatakarékpénztár** megalakítását. 1887-ben egyesítették a postát a távírdával.

A **tabló képei** között láthatjuk a budapesti főposta „levélfeladási folyosóját". Ezt az elegáns formájú, reneszánsz stílusú épületet 1872-ben Skaliczky Antal tervezte. A képek között látható a **szegedi főposta** épülete is, amit a nagyárvíz után, 1883-ban adtak át. A többi kép a XIX-XX. század fordulója körüli levélgyűjtést, kézbesítést, a kézbesítéshez használt eszközöket, a csomagkézbesítést, a mozgóposta-kezelést és a postai motorizáció kezdeteit mutatja be.

A Magyar Királyi Posta 1897-ben világelsőként kezdett kísérletekbe a postai szállítás motorizálására. 1900-ban Budapesten motoros levélgyűjtő tricikliket és helyi postaszállítást szolgáló **gépkocsikat** próbáltak ki. Kiváló szakemberek segítették mindezt, többek között **Csonka János**, szegedi születésű mérnök, aki a Postának egyhengeres és négyhengeres gépkocsikat szerkesztett. A Posta járműflottájában 1920-ban már **elektromos autók is** voltak, számuk 1937-re elérte a 42 darabot.

MAGYAR BANKJEGYEK 1848-TÓL NAPJAINKIG

3 A tablófal előtti vitrinsorban az 1848/49-es Kossuth-bankóktól a jelenkorig láthatók **magyar bankjegyek, pénzérmék** (Pongó Bertalan adománya).

A Kossuth-bankó papírpénz volt, melyet katonai költségekre, Kossuth Lajos aláírásával bocsátottak ki 1, 2, 5, 10 és 100 Ft-os értékben. Alapját a közadakozásból összegyűjtött nemesfém fedezte volna, de amikor Windisch-Grätz 1849 januárban bevonult Pestre, első dolga volt ennek a készletnek a lefoglalása és Ausztriába szállítása, így az ellenség erősödött vele.

A világ legnagyobb inflációja után, 1946. augusztus 1-jén vezették be hazánkban a forintot. Egy forint akkor 400.000 kvadrillió pengővel volt egyenértékű.

A vitrinsor végén bemutatjuk, mi lesz az elhasználódott bankjegyekkel: bezúzzák, és fűtésre szolgáló „brikett” készül belőle, amelyet iskolák kapnak meg.

VASÚTI MOZGÓPOSTA

4 Az ablak melletti sarokban a **mozgópostai szállítás** néhány tárgyi emléke látható. A mozgópostai szállítás 1868 és 2004 között működött Magyarországon. Küldeményszállítással és menetközbeni feldolgozással foglalkoztak, de korlátozottan felvételt, sőt kézbesítést is végeztek. A mozgóposta oldalán lévő levélszekrény levelek feladására szolgált.

A mozgóposta oldalán tábla jelezte, milyen útvonalon közlekedett. A pénzeszsák lakattal volt lezárva, sérthetetlenségét zárólappal, ún. „szűzhártyával” biztosították. Fakalapáccsal ellenőrizték, hogy a lakat jól záródott-e.

A mozgópostai személyzet utazóládákban hordta a felszerelését. Kiállításunkon Tóth László és Verók István egykori utazóládái láthatók. Tóth László később a Szegedi Postaigazgatóság vezetője lett, Verók István pedig Szentes 1 posta vezetője.

A SZENTESI POSTA EMLÉKEI

5 Visszatérve a bejárati ajtóhoz, **Szentes postatörténetének** néhány emléke elevenedik meg. A falon (magyar fordításban) olvasható okirat szerint Őfelsége II. József császár parancsára a Budai Helytartótanács 1787. július 24-én elrendelte, hogy Szentes és Arad közt új postaút létesítendő a Tiszán át, mert itt minden évszakban át lehet kelni a folyón. Ekkor nyílt meg **Szentes első postaállomása.**

A posta többször változtatott helyet a városon belül, mígnem 1989. október 23-án átadták a **mai épületét**, aminek makettje és avatásának fotói itt láthatók a kiállításon.

Az ajtó fölött egy tablón a **Magyar Postaműszaki Alkalmazottak** Szentesi Csoportjának tagjai láthatók 1947-ből – köztük Katona Imre, postaműszaki dolgozó, amatőr festőművész (az alsó sorban). Katona Imre festményei az 1-es számú teremben tekinthetők meg, az 5-ös számú teremben pedig emléksarkot rendeztünk be tiszteletére.

De térjünk vissza a bejárattal szembeni ablakokhoz!

6 Szentes posta további rejtett kincseit láthatjuk itt, többek között **„Szeder anyó” zászlaját**, aki annyira szerette a postásokat, hogy ezt a szép zászlót csináltatta tiszteletükre. Volt időszak, amikor a posta elhunyt dolgozóját ezzel a zászlóval kísérték utolsó útjára a munkatársai.

Most pedig tekintse meg a terem másik felében a kiállítás 1940 utáni részét!